

HOE OMA HAAR KERSTLES LEERT

Annie Sanders

De nacht heeft de grote verrassing gegeven: een smetteloos sneeuwkleed, dat alles bedekt. Als dat zo nog een paar dagen doorgaat, belooft het een echt witte Kerstmis te worden. De lange saaie straat, met haar keurig aaneengerijde huizenblokken, krijgt er warempel iets feestelijks van.

Dat feestelijke weerspiegelt zich ook op 't gezicht van het oude mevrouwtje, dat zich even in haar voordeur heeft gewaagd, om de nog ongerepte pracht wat beter te kunnen bekijken. De lach tintelt in haar ogen, nu ze daar staat en al dat moois in zich opneemt. Die sneeuw roept immers zoveel herinneringen wakker. Herinneringen aan de tijd toen je als klein meisje, door twee oudere zusjes stevig bij de hand gehouden, op je hurken door die verrukkelijk gladde wereld zeilde. Aan de broers, die je dreigden met inwrijven, of, natuurlijk net op een ogenblik dat je er geen erg in had, zo'n griezelige kil-natte bal in je hals mikten. Och, wie zou op zo'n dag als vandaag niet het dwaze verlangen koesteren om nog eens éénmaal kind te mogen wezen?

In die stemming nog, ziet het mevrouwtje haar Ambonese overbuurvrouw aankomen. Eén spruit in de kinderwagen, vier andere er omheen, een boodschappentas aan haar arm bengelend; 't gewone schouwspel van iedere morgen. De kleintjes wuiven uitgelaten en maken drukke gebaren naar de besneeuwde straat.

„Dag oma! Ziet oma 't wel? Fijn hè?”

Ze knikt blij terug, de oude vrouw. 't Plezier van die opgewonden dreumesen maakt haar eigen genot nog groter.

Het tengere moedertje, diep in de kraag van haar mantel gedoken, kan het winterfeest minder waarderen.

„'t Is maar koud, oma!” huivert ze. „Ik zal dankbaar zijn als het weer zomer wordt!”

Voor haar heeft dit alles maar weinig bekoorlijks. Zij heeft haar kinderen doorgebracht in een land van enkel zon, en kan zich hier in 't gure klimaat moeilijk schikken.

Oma voelt dat heel goed aan.

„Maak maar gauw voort,” zegt ze hartelijk, „dan kun je bij mij koffie drinken. Ik zal de kachel wat extra opstoken, dat het lekker warm is als je terugkomt. We nemen dan samen gezellig een bakje, terwijl die rakkertjes daar van de sneeuw genieten!”

Zo doen ze het wel eens vaker 's morgens. Het Indische vrouwtje zit veel alleen, haar man is beroepsmilitair en slechts op de zondagen thuis, en oma houdt ook wel van een beetje afleiding in haar rustige oudedames-bestaan.

Maar nu schudt de jonge vrouw het hoofd.

„Mijn schoonmoeder rekt op ons. Ik kan haar niet laten wachten. Ze is zo op orde gesteld, dat weet u. Kom kindertjes, we gaan. Tot vanavond, oma!”

De wagen wordt vlug in beweging gebracht, het viertal kleuters draaft half glijdend mee. Zo gaat het de kant naar 't winkelcentrum op. Omaatje talmt nog een paar minuten, eer ze haar warme kamer weer opzoekt. Ze is er zeker van dat haar jonge vriendin tienmaal liever bij háár koffie zou hebben gedronken dan bij die bazige schoonmoeder, die haar na zeven jaar nog steeds als de buitenlandse ziet, voortdurend kritiek laat horen op haar huishoudelijk en opvoedkundig beleid, en er zich gruwelijk aan ergert dat ze haar kinderen toestaat om de naam, die toch enkel de eigen grootmoeder toekomt, even vlotweg aan een wildvreemde buurdame te geven. Wat een kleinzieligheid er al niet in de wereld is, overpeinst oma, terwijl ze zich eindelijk omkeert om in huis te gaan.

„Als 't u blijft mevrouw, post voor u. 't Treft dat u net buiten staat. Bespaart mij dat geworstel met die klemmende brievenbus alweer!” Ze schrikt op, pakt nog half in gedachten de bestelling aan. Een paar foldertjes, een scheurkalender, een Kerstnummer van een evangelisatieblaadje, en — hee, ook een brief! Dat laatste verrast haar. Ze krijgt haast nooit brieven.

Ze groet de postbode, die al bij een volgende deur is, loopt daarop

ongewoon snel naar binnen. In de woonkamer zet ze haar bril op, bergt de kalender en de rest maar zolang in een la en gaat met de brief in haar leuningstoel zitten. Nauwkeurig bekijkt ze het handschrift. Dat lost het raadsel op, nog voor ze 't adres goed gezien heeft.

„Van Ruud!” praat ze hardop in zichzelf, en even glijdt er een onwillige trek over haar gezicht. „Van Ruud! Wat kan die mij te schrijven hebben?”

Dan maakt ze de brief langzaam open. Van de haast om hem gauw te lezen, is niets meer over. Treuzelend houdt ze hem in haar schoot. Haar gedachten zijn weer aan 't zwerven gegaan. Ze vliegen jaren terug, naar de tijd van haar huwelijk. Ze ziet haar man, stugge harde werker, en Ruud, zijn zoon, die ze nooit heeft begrepen. O ja, ze heeft wel haar best gedaan om zijn genegenheid te winnen, althans de eerste paar jaar. Later, toen het al duidelijker bleek dat ze hem niet winnen kòn, werd ze er onverschillig onder en liet ze hem verder zijn eigen leven maar leiden. Zelf kreeg ze geen kinderen, en haar man stierf nog midden in zijn werk. Met Ruud, toen een paar maanden getrouwd, had ze nadien geen enkel contact meer. Kwam hij vroeger tenminste nog op haar verjaardagen — waarschijnlijk omdat zijn vader dat eiste — nu werd ook dat afgeschaft. Ze gingen ieder hun weg, als mensen die niets met elkaar hebben uit te staan, en zo bleef het de jaren door. Ze weet dat hij kinderen heeft, twee jongens en vier meisjes. Ze weet ook dat de oudste van dat zestal de naamgenoot van haar man is. Maar ze heeft ze niet één keer gezien, en haar hart gaat er ook niet naar uit. De hummeltjes van haar overbuurvrouw, die haar van de eerste dag af zo spontaan „oma” hebben genoemd, zijn veel méér haar kleinkinderen.

En daar ligt dan nu ineens die brief. Ze neemt hem na een minuut of wat toch weer op. „Moeder!” staat erboven. Meer niet. Aan beste of lieve moeder heeft hij zich blijkbaar maar niet gewaagd.

Ze glimlacht pijnlijk. „Moeder!” Zo sprak hij haar nooit aan. In een goede bui wou hij nog wel eens tante zeggen, maar dat moest dan ook al een héél goede bui zijn. Meestal was 't „u”, zonder iets erbij.

Ze leest verder, nu toch weer nieuwsgierig. Als Ruud op zo'n ongewone manier zijn bericht inleidt, dan zal dat bericht zelf ook wel erg ongewoon zijn. En dat is het dan ook, dat wil zeggen: voor háár.

De stijl van de brief is kort, stroef-zakelijk bijna, zoals ze dat ook van zijn vader gewend was. Hij schrijft dat zijn vrouw het zevende kind heeft gekregen, (moeder weet toch zeker dat ze er al zes hadden?) en dat ze deze keer de bevalling niet al te best doorstaan heeft. Voor de huishouding is er voldoende hulp, daar hoeft ze zich dus niet mee te bemoeien. Waar het om gaat, dat zijn de kinderen, en vooral de jongsten. Die zijn nogal druk en maken op die manier dat ze niet genoeg rust krijgt. En nu zal hij maar recht op zijn doel af gaan, dat is altijd zijn gewoonte geweest. Zijn vraag is of moeder genegen zou zijn, voor een paar weken één of meer van zijn spruiten bij zich te nemen. Tegen vergoeding, dat spreekt vanzelf; hij kan het gelukkig royaal doen. Zijn schoonouders kunnen er twee hebben en één gaat er naar een broer van zijn vrouw, maar dan blijven er nog drie over.

Lang zit het oude mevrouwtje stil, nadat ze de brief heeft uitgelezen. Dat is echt Ruud, denkt ze bezeerd. Geen zweem van hartelijkheid, veeleer een angstig waken voor intinuiteiten. Geregeld heeft hij het over „mijn vrouw”, terwijl het haar toch opperbest bekend is dat die vrouw Anna heet. Dan moet hij er haar eens goed aan herinneren dat hij ’t „royaal kan doen,” opdat ze vooral niet zal denken dat hij belangeloze hulp vraagt. En verder schrijft hij helemaal in de trant van iemand die een kôsthuis zoekt voor zijn kinderen, inplaats van ze met een warm hart toe te vertrouwen aan een vrouw die hij moeder noemt. Waarom hij dat woord dan eigenlijk boven zijn brief heeft gezet? Het heeft haar éven doen hopen dat er in zijn houding tegenover haar een keer was gekomen, maar niets blijkt minder waar te zijn. ’t Is nog precies dezelfde koele toon van vroeger.

Nu, op die toon zal ze dan niet ingaan. Ze dènkt er niet aan! Hij moet maar eens leren begrijpen dat ze zich niet als een vreemde behandelen laat, zij die hem van zijn twaalfde jaar af naar haar beste weten verzorgd heeft. Ze zal hem vanavond wel even terugschrijven, en hem dan kortweg berichten dat ze te oud is geworden om kinderen op te passen!

Met dat besluit staat ze op uit haar stoel, legt de brief voorlopig in haar naaimandje en gaat naar de keuken, om met de voorbereidselen voor het middagmaal te beginnen. Maar ’t is vreemd, die brief gaat met haar mee! Die laat haar niet los! Niet bij haar werk, niet onder

het eten, en ook niet als ze zich na de afwas opnieuw in haar luie stoel installeert voor een middagslaapje.

Gedurig ziet ze die jonge vrouw, Anna, zoals ze daar nu wel in bed zal liggen. O, 't ontbreekt haar natuurlijk aan niets. Ruud kan het immers zo goed doen, en zal daar zeker wat háár betreft een behoorlijk gebruik van maken. Maar toch ontbreekt haar wèl wat, het allervoornaamste misschien; de rust, die een verzwakte kraamvrouw zo dringend nodig heeft. En zij — zij, oma, die gezond is, en heus nog niet zo oud dat ze hier niet zou kunnen helpen . . . . .

Om zichzelf af te leiden, gaat ze naar de ouderwetse latafel en haalt er 't die morgen ontvangen Kerstnummer uit. 't Is van een blaadje dat ze wel meer krijgt, waarvoor ze nu en dan ook wat gééft. Ze raakt er werkelijk gauw in verdiept, maar afleiden doet het haar niet, integendeel. Want daar schrijft een dominee:

„Tegenover onze ontrouw heeft Gods liefde een daad gesteld, een positieve daad van verzoening en genade. Dat was toen Hij Zijn eigen enige Zoon als een hulpeloos kind die verdorven wereld in stuurde, om ons, ongehoorzame en hardleerse kinderen, te laten zien wat vergeven en liefhebben is!”

En dan . . . . Och, dan gebeuren er heel andere dingen dan omaatje zich daarstraks zo heldhaftig voorgenomen heeft. Dan worden de daagse kleren uit- en het zondagse goed aangetrokken. Dan komt er een spoorboekje voor de dag, dat haar vertelt met welke trein ze het vlugst kan vertrekken. Dan belt ze in een dichtbijzijnde telefooncel het huis van haar stiefzoon op, om haar komst aan te kondigen. En dan wordt er bij de overburen een briefje in de bus gedaan, waarop staat, dat ze een dag of wat uit is, maar stellig vóór Kerstmis weer thuis zal zijn.

Twee dagen later, tegen de avond van drie-en-twintig december. In de trein, die eentonig dreunend door de nog altijd witte wereld raast, zit een oude dame tevreden uit te rusten van haar ongewone ervaringen. Drie kleine meisjes houden haar gezelschap; één half-en-half weggesoed op haar schoot, twee met knippende oogjes aan weerskanten tegen haar aan geleund. Aanvankelijk heeft het reizen de kindertjes wel geboeid, maar nu beginnen ze moe te worden.

Ja, oma is weer op weg naar huis. 't Bezoek, waar ze diep in haar hart zo tegenop heeft gezien, zit er op. 't Is meegevallen, bekent ze zichzelf, terwijl ze, loom achterover in haar hoekje, de verschillende momenten nog eens aan zich voorbij laat gaan. 't Was allemaal anders dan ze zich voorgesteld had. Ruud, die haar zelf van de trein haalde, met de auto maar liefst, en toch wel vriendelijk was, voor zover dat met zijn stugge natuur overeenkwam. De kinderen, die haar als de nieuwe oma verwonderd inhaalden, maar geen uren nodig hadden om met haar op dreef te komen, zoals ze eerst had gedacht. Anna's spontaanhartelijke omhelzing, toen ze hoorde dat moeder alle drie de kleintjes voor haar rekening nemen zou, en haar woorden, naderhand in een vertrouwelijk ogenblik.

„Ik ben zo blij dat u dadelijk klaarstond om te komen, toen Ruud het u vroeg. Ziet u, hij drukt zich wat moeilijk uit, maar hij meent het heus niet zo kwaad. Hij weet best dat u altijd goed voor hem bent geweest. Maar hij heeft nog zoveel herinnering aan zijn eigen moeder. En heeft hij u nu niet eens geschreven dat ons zevende kind weer een jongen is? Foei, foei, zo'n onhandige man toch!”

„Ik ben zo blij dat u dadelijk klaarstond!” Op die lof heeft oma maar niet al te veel teruggezegd. Ze moesten eens weten, denkt ze, dat ik helemaal niet van plan was om te komen. Dat een totaal onbekende dominee me eerst mijn kerstles heeft moeten leren!

En daar gaat ze nu met de kleinkinderen van haar man, die door haar verbondenheid aan hem toch ook de hare zijn. Ze moet nu bij hen de moeder vervangen, zoals ééns bij hun vader, en ze zal dat zo goed mogelijk doen. Het begin zal direct al heel mooi zijn. Ze mag Kerstfeest met ze vieren, ze mag ze vertellen van de Heiland, die ook voor hen als een schamel kindje op aarde kwam, en dat zal haar eigen Kerstfeest tot één van de heerlijkste uit haar leven maken. Nog vol van die gedachte helpt ze hen zorgzaam overeind, als de trein voor de laatste maal stilstaat en de naam van haar woonplaats wordt afgeroepen.